

HỌC VIỆN NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

NGUYỄN XUÂN QUYẾT

**NGHIÊN CỨU SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG
TRONG PHÁT TRIỂN CƠ SỞ HẠ TẦNG
GIAO THÔNG NÔNG THÔN TỈNH ĐỒNG NAI**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ

NHÀ XUẤT BẢN ĐẠI HỌC NÔNG NGHIỆP - 2016

HỌC VIỆN NÔNG NGHIỆP VIỆT NAM

NGUYỄN XUÂN QUYẾT

**NGHIÊN CỨU SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG
TRONG PHÁT TRIỂN CƠ SỞ HẠ TẦNG
GIAO THÔNG NÔNG THÔN TỈNH ĐỒNG NAI**

Chuyên ngành: KINH TẾ PHÁT TRIỂN

Mã số: 62.31.01.05

Người hướng dẫn khoa học:

GS. TS. PHẠM THỊ MỸ DUNG

HÀ NỘI - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu riêng của bản thân. Các kết quả nghiên cứu được trình bày trong luận án là trung thực, khách quan và chưa từng dùng bảo vệ để lấy bất kỳ học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận án đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận án này đều được chỉ rõ nguồn gốc.

Hà Nội, ngày 05 tháng 12 năm 2016

Tác giả luận án

Nguyễn Xuân Quyết

LỜI CẢM ƠN

Để hoàn thành luận án tác giả đã nhận được sự giúp đỡ và tạo điều kiện của rất nhiều người, sau đây là lời cảm ơn chân thành của tác giả:

Trước hết, xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới GS.TS. Phạm Thị Mỹ Dung, người đã trực tiếp hướng dẫn tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và hoàn thành luận án. Nhờ có sự hướng dẫn nhiệt tình và những ý kiến đóng góp quý báu của cô mà luận án của tôi đã được hoàn thành.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám đốc Học viện Nông nghiệp Việt Nam, Ban Quản lý đào tạo, Chủ nhiệm khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn, Bộ môn Phát triển nông thôn cùng toàn thể các thầy, cô giáo và cán bộ của Khoa Kinh tế và Phát triển nông thôn - Học viện Nông nghiệp Việt Nam, đã trang bị cho tôi những kiến thức quý báu và giúp đỡ tôi hoàn thành công trình nghiên cứu luận án.

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn các cơ quan ban ngành và bà con nhân dân tỉnh Đồng Nai đã cung cấp số liệu, thông tin phục vụ cho việc nghiên cứu của luận án.

Cuối cùng, tôi xin chân thành cảm ơn tới bạn bè, đồng nghiệp, người thân trong gia đình và cơ quan đang công tác đã tạo điều kiện về thời gian, động viên, chia sẻ tinh thần, giúp đỡ tôi trong quá trình học tập, nghiên cứu và hoàn thành luận án.

Tác giả luận án

Nguyễn Xuân Quyết

MỤC LỤC

Lời cam đoan	i
Lời cảm ơn	ii
Mục lục	iii
Danh mục chữ viết tắt	vii
Danh mục bảng	viii
Danh mục sơ đồ	x
Danh mục hình	xi
Danh mục hộp	xii
Trích yếu luận án tiến sĩ	xiii
Thesis abstract	xv
PHẦN 1 MỞ ĐẦU	1
1.1 Tính cấp thiết của đề tài	1
1.2 Mục tiêu của đề tài	3
1.3 Phạm vi nghiên cứu	3
1.4 Những đóng góp mới của đề tài	4
1.5 Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	5
PHẦN 2 TỔNG QUAN CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ THỰC TIỄN VỀ SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG TRONG PHÁT TRIỂN CƠ SỞ HẠ TẦNG GIAO THÔNG NÔNG THÔN	6
2.1 Cơ sở lý luận về tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	6
2.1.1 Cộng đồng và sự tham gia của cộng đồng	6
2.1.2 Phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	10
2.1.3 Tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	14
2.1.4 Những yếu tố ảnh hưởng đến sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	25
2.2 Cơ sở thực tiễn về sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	29
2.2.1 Kinh nghiệm một số nước trên thế giới về tăng cường sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	29

2.2.2	Kinh nghiệm một số địa phương ở Việt Nam về tăng cường sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	33
2.3	Tổng quan tình hình nghiên cứu trong và ngoài nước có liên quan	37
2.3.1	Các nghiên cứu về sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng, cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn trên thế giới	37
2.3.2	Các nghiên cứu về sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn ở Việt Nam	39
PHẦN 3 PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU		44
3.1	Đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội tỉnh Đồng Nai	44
3.1.1	Đặc điểm tự nhiên tỉnh Đồng Nai	44
3.1.2	Đặc điểm kinh tế - xã hội tỉnh Đồng Nai	45
3.2	Thời gian nghiên cứu	46
3.3	Đối tượng và phạm vi nghiên cứu	46
3.3.1	Đối tượng nghiên cứu	46
3.3.2	Phạm vi nghiên cứu	47
3.4	Nội dung nghiên cứu	47
3.5	Phương pháp nghiên cứu	47
3.5.1	Khung phân tích	47
3.5.2	Phương pháp tiếp cận nghiên cứu	49
3.5.3	Chọn điểm và cộng đồng nghiên cứu	51
3.5.4	Phương pháp thu thập và xử lý thông tin nghiên cứu	55
3.5.5	Phương pháp phân tích	57
3.5.6	Tiêu chí và hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu	60
PHẦN 4 THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP TĂNG CƯỜNG SỰ THAM GIA CỦA CỘNG ĐỒNG TRONG PHÁT TRIỂN CƠ SỞ HẠ TẦNG GIAO THÔNG NÔNG THÔN TỈNH ĐỒNG NAI		65
4.1	Thực trạng cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn tỉnh Đồng Nai và nhu cầu phát triển	65
4.1.1	Thực trạng cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn tỉnh Đồng Nai	65
4.1.2	Nhu cầu tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	70
4.1.3	Phân cấp quản lý cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn của Đồng Nai	71

4.2	Thực trạng tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn tỉnh Đồng Nai	72
4.2.1	Nhận diện các mô hình tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn ở Đồng Nai	72
4.2.2	Tham gia của cộng đồng trong xác định nhu cầu quy hoạch cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	74
4.2.3	Tham gia của cộng đồng trong lập dự toán và chính sách tham gia phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	77
4.2.4	Tham gia của cộng đồng trong đóng góp nguồn lực vật chất của cộng đồng cho phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	80
4.2.5	Tham gia của cộng đồng trong quá trình thi công xây dựng cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	96
4.2.6	Tham gia của cộng đồng trong giám sát và nghiệm thu cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	98
4.2.7	Tham gia của cộng đồng trong quản lý và bảo dưỡng cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	100
4.2.8	Tham gia của cộng đồng trong thụ hưởng và đánh giá hiệu quả cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	102
4.2.9	Đánh giá của cộng đồng về vai trò tham gia phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	104
4.3	Các yếu tố ảnh hưởng tới sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn tỉnh Đồng Nai	107
4.3.1	Ảnh hưởng của các yếu tố khách quan đến sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	107
4.3.2	Ảnh hưởng của các yếu tố chủ quan đến sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	110
4.4	Giải pháp tăng cường sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn tỉnh Đồng Nai	117
4.4.1	Quan điểm và căn cứ đề xuất giải pháp tăng cường tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	117
4.4.2	Giải pháp tăng cường sự tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn tỉnh Đồng Nai	124

PHẦN 5 KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	147
5.1 Kết luận	147
5.2 Kiến nghị	149
Danh mục các công trình đã công bố	151
Tài liệu tham khảo	152
Phụ lục	159

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

Viết tắt	Tiếng Việt
ADB	Ngân hàng phát triển châu Á (Asean Development Bank)
CĐ	Cộng đồng
CNH-HĐH	Công nghiệp hoá -Hiện đại hoá
CQ	Chính quyền
CSHT	Cơ sở hạ tầng
DACT	Dự án công trình
DN	Doanh nghiệp
ĐT	Đoàn thể
GDP	Tổng thu nhập quốc nội (Gross Domestic Production)
GPMB	Giải phóng mặt bằng
GTNT	Giao thông nông thôn
GTVT	Giao thông vận tải
HDI	Chỉ số phát triển con người (Human Development Indication)
HĐND	Hội đồng nhân dân
HTX	Hợp tác xã
KT-XH	Kinh tế-Xã hội
ND	Người dân
NGO'S	Các tổ chức phi chính phủ (Non-Govermental Ogranizations)
NN&PTNT	Nông nghiệp và Phát triển nông thôn
NSNN	Ngân sách nhà nước
ODA	Viện trợ phát triển chính thức (Official Development Aid)
TN&MT	Tài nguyên và Môi trường
UBND	Ủy ban nhân dân
WB	Ngân hàng thế giới (World Bank)
WTO	Tổ chức thương mại thế giới (World Trade Organzation)
XDCB	Xây dựng cơ bản
XHH	Xã hội hoá

DANH MỤC BẢNG

STT	Tên bảng	Trang
3.1	Phân bố mẫu điều tra	54
3.2	Ma trận SWOT	59
3.3	Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu	62
4.1	Hiện trạng đường giao thông nông thôn Đồng Nai đến cuối năm 2013	66
4.2	Đánh giá của cộng đồng về chất lượng cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn Đồng Nai	68
4.3	Kết quả tham gia của cộng đồng trong xác định nhu cầu qui hoạch phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	75
4.4	Mức độ cộng đồng tham gia Xác định nhu cầu qui hoạch phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	76
4.5	Kết quả cộng đồng tham gia lập dự toán và chính sách tham gia phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	78
4.6	Đánh giá sự tham gia của cộng đồng trong lập dự toán và chính sách tham gia phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	79
4.7	Cộng đồng đóng góp nguồn lực cho phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn Đồng Nai từ 2012-2015	81
4.8	Kết quả cộng đồng đóng góp nguồn lực phân tích theo địa phương	83
4.9	Kết quả cộng đồng đóng góp nguồn lực theo loại cộng đồng	85
4.10	Phân tích kết quả cộng đồng góp tiền theo loại cơ sở hạ tầng	87
4.11	Phân tích kết quả cộng đồng góp lao động theo loại cơ sở hạ tầng	88
4.12	Phân tích kết quả cộng đồng góp vật liệu theo loại cơ sở hạ tầng	89
4.13	Phân tích kết quả cộng đồng góp đất theo loại cơ sở hạ tầng	90
4.14	Mức độ tham gia đóng góp nguồn lực theo đối tượng tham gia và loại hình đóng góp	93
4.15	Kết quả tham gia của cộng đồng trong giám sát và nghiệm thu cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	98
4.16	Tham gia của cộng đồng trong thụ hưởng và đánh giá hiệu quả cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	103
4.17	Đánh giá vai trò tham gia của cộng đồng trong phát triển cơ sở hạ tầng giao thông nông thôn	104